

Продовження табл.

Системний аналіз	Кейси	Метод соціометрії
Комплексний аналіз		Ігрові методи
Структурний		
Планування		
Дайджест		

Маркетингові дослідження повинні бути під контролем, і за кожною реалізованою програмою необхідно визначати ефективність. Результатом маркетингового дослідження ринку освітніх послуг є прогнозування його розвитку: можливості та загрози ринку, сильні та слабкі сторони ВНЗ, споживачі та цільові аудиторії, конкурентні переваги освітніх послуг.

Дослідження показали наступний ступінь зниження мотивації при виборі навчального закладу: 1) престиж навчального закладу, 2) професійний склад викладачів, 3) якість і асортимент освітніх послуг, що пропонуються, 4) атмосфера у процесі отримання освітньої послуги, 5) ціна. Основний вплив на вибір ВНЗ, форми навчання, спеціальності на споживачів здійснюють батьки, родичі та друзі.

В.В. Лебедченко, ст. викл. (НАУ ім. М.С. Жуковського «ХАІ»)

ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ МЕХАНІЗМУ РОЗПОДІЛУ ДОХОДІВ

Економіку освіти предметно можна визначити як науку про специфіку продуктивних сил і виробничих відносин в галузі, що створює освітні послуги і задовольняє потреби особистості і суспільства в них при обмежених ресурсах, що виділяються на ці цілі. Теорія економіки освіти вивчає специфіку дії економічних законів (попиту і пропозиції, встановлення рівноважної ціни) в освіті, досліджує рух матеріальних і грошових коштів, що спрямовуються суспільством на розширене відтворення кваліфікованої робочої сили через систему освіти. Крім того, в рамках даної концепції аналізуються відносини і форми власності в освітній системі.

Сфера освіти виконує ряд взаємозалежних і взаємообумовлених функцій, які поділяються на чотири основні блоки: педагогічні, культурологічні, економічні та соціальні. Серед зазначених функцій

базисну роль виконує економічна функція, яка сприяє, з одного боку підвищенню рівня кваліфікації працівника, а з іншого, зниження нерівності в доходах. Тим самим формується сполучна ланка між двома підходами до вивчення освітньої системи.

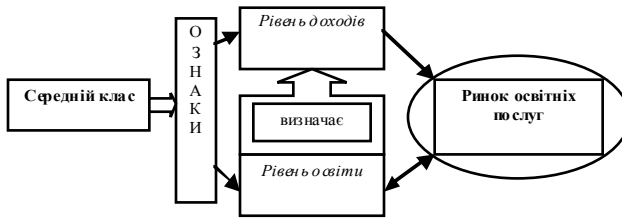
В умовах глибокої соціально-економічної диференціації населення України за рівнем доходів, становлення ринку освітніх послуг і, як наслідок, розриву в рівні оплати за навчання та якості надаваних освітніх послуг стає очевидною залежність між рівнем наявних доходів і можливістю отримання якісної освіти. У зв'язку з цим інституціоналізація ринку освітніх послуг сприятиме не тільки упорядкуванню дій державного і недержавного секторів на даному ринку, а й в перспективі згладжуванню диференціації доходів населення.

На ринку освітніх послуг тісно взаємодіють два сектори: державний і недержавний (приватний). Державний сектор залишається домінуючим, оскільки саме держава є джерелом суспільних благ, їх головним виробником. Поряд з цим, держава в системі освіти виконує контролюючу функцію, яка зводиться до створення формальних інститутів ринку освітніх послуг: стандартизації, акредитації та ліцензування, а також морально-етичних складових функціонування даного ринку.

Формальні інститути на ринку освітніх послуг, до яких відносяться також біржі праці, освітні центри, спеціалізовані навчальні заклади, в даний час ще не сформовані. Багато в чому це обумовлено недостатнім бюджетним фінансуванням освітньої системи в цілому, але з іншого боку, в суспільстві не сформувалися необхідні переваги, тому відсутність соціальної потреби і попиту уповільнює розвиток формальних інститутів.

Приватний сектор на ринку освітніх послуг неоднорідний як за якістю наданих освітніх послуг, так і за рівнем оплати за навчання. У зв'язку з цим доцільно класифікувати освітні установи даного сектора за вказаними ознаками, що дозволить в умовах розвитку інституціоналізації скорегувати дії держави щодо підвищення ефективності функціонування ринку освітніх послуг.

Процес формування платоспроможного попиту на освітні послуги аналізується з використанням інструментарію теорій соціальної стратифікації, зокрема, таких детермінант, як рівень доходів і освіти. Приватний сектор ринку освітніх послуг здатний сформувати середні верстви населення в умовах адекватного поєднання рівня оплати за навчання та якості освітніх послуг. Між процесами формування середніх верств і становлення ринку освітніх послуг в Україні існує тісний взаємозв'язок, представлений на рисунку.

Рис. Взаємозв'язок процесу формування середнього класу і ринку освітніх послуг

Результативність функціонування освітньої системи можна оцінити за допомогою сукупності кількісних і якісних показників, які взаємодоповнюють і взаємообумовлюють один одного. Соціально-економічний ефект освіти визначається з використанням аналітичного інструментарію теорії людського капіталу. Розрахунок частки приросту ВВП за рахунок підвищення рівня освіти і кваліфікації працівників може бути здійснено на основі використання методик, розроблених вітчизняними економістами.

О.С. Маковоз, канд. екон. наук, доц. (*ХНУВС, Харків*)

СУЧАСНА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

У сучасних умовах господарювання, коли Україна прагне стати рівним членом Європейського союзу, для вітчизняних підприємств стає актуальною проблема формування трудового потенціалу. Постає проблема пошуку універсальних підходів щодо визначення потенціалу підприємства для розробки подальшої стратегії дій та аналізу використання наявних можливостей.

Сьогоднішні світові тенденції в сфері зайнятості та соціально-трудових відносин зумовлені насамперед глобалізацією національних економік та зближенням трудових норм, прав і гарантій у різних країнах. Чимало іноземних і вітчизняних економістів справедливо наголошують на загостренні під впливом процесів глобалізації проблем, у першу чергу, у соціально-трудовій сфері, проявом яких виступає зростання безробіття, розшарування між багатими й бідними,